

Nationella riktlinjer för rörelseorganens sjukdomar

Rekommendationer i korthet

2021

Uppdaterade nationella riktlinjer för rörelseorganens sjukdomar

Socialstyrelsen har uppdaterat *Nationella riktlinjer för rörelseorganens sjukdomar*. Remissversionen från 2020 utgår därmed. I den nya versionen har vi tagit hänsyn till värdefulla synpunkter från sjukvårdsregionerna, intresseorganisationer och andra intressenter.

Vi ger rekommendationer om följande sjukdomar:

- tre inflammatoriska reumatiska sjukdomar:
 - reumatoid artrit (ledgångsreumatism)
 - axial spondylartrit (inflammatorisk ryggsjukdom)
 - psoriasisartrit (som kan drabba personer med hudsjukdomen psoriasis)
- artros (den vanligaste ledsjukdomen)
- osteoporos (benskörhet).

Rekommendationerna gäller undersökningar och behandlingar som kan vara särskilt viktiga för dig som beslutar om utbudet och resursfördelningen i hälso- och sjukvården. Det kan till exempel vara kontroversiella åtgärder eller åtgärder där det finns praxisskillnader.

I de nationella riktlinjerna ingår också indikatorer och nationella målnivåer. Indikatorerna är mått som ska spegla god vård, och målnivåerna anger hur stor del av en patientgrupp som bör komma i fråga för en viss undersökning eller behandling. Du kan använda både indikatorerna och målnivåerna för olika typer av uppföljningar och utvärderingar.

➔ Läs riktlinjerna i sin helhet på Socialstyrelsens webbplats, www.socialstyrelsen.se.

Rekommendationerna i korthet

Viktigt med tidig diagnos och utredning

Det är viktigt att fler patienter får en diagnos tidigt. Med en tidig diagnos kan till exempel patienter med en inflammatorisk reumatisk sjukdom få en effektiv läkemedelsbehandling och därmed färre ledsador, och patienter med osteoporos kan undvika benbrott.

Det är fortfarande vanligt att patienter med osteoporos bryter ett ben igen efter ett första benbrott. Därför behövs fler vårdenheter som kan erbjuda dessa patienter en systematisk riskvärdering, utredning och behandling enligt en så kallad frakturkedja.

Fysisk träning centralt i behandlingen

Åtgärder som teamrehabilitering, fysisk träning och patientutbildning är centrala för att patienter med alla de aktuella sjukdomarna i rörelseorganen ska må bättre. Patienterna kan träna både med handledning och individuellt. Det är viktigt att hälso- och sjukvården erbjuder träningstillfällen på attraktiva tider och platser. Det är ofta också viktigt att flera vårdprofessioner arbetar tillsammans med patienten i rehabiliteringen.

Den fysiska träningen behöver ofta kombineras med läkemedelsbehandling, särskilt vid inflammatoriska reumatiska sjukdomar och svårare former av osteoporos, men mer sällan vid artros.

Resurserna bör användas effektivare

Hälso- och sjukvården beräknas kunna undvika stora kostnader varje år, genom att till stora delar avveckla artroskopisk kirurgi (en form av tithålsoperation) vid artros i knän och artrosliknande besvär i knän. Detta utan att påverka patienternas hälsa eller livskvalitet. Resurserna bör gå till mer effektiva behandlingsmetoder, som fysisk träning och patientutbildning.

Vården behöver bli mer jämlik

En viktig utgångspunkt för rekommendationerna är vår tidigare utvärdering. Den visade att patienter med sjukdomar i rörelseorganen tas om hand på olika sätt i olika delar av Sverige. Under 2021 kommer Socialstyrelsen att börja utvärdera vården på nytt.

Välkommen med frågor

Har du frågor om rekommendationerna?
Mejla anders.berg@socialstyrelsen.se.

Har du frågor om indikatorer, målnivåer och utvärdering?
Mejla christina.broman@socialstyrelsen.se.